

WEBCT – PODPORA VÝUKY PŘEDMĚTU INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE PRO ZS1

MANĚNOVÁ Martina – BARTOŠOVÁ Iva, ČR

Resumé

Příspěvek seznamuje s e-learningovým prostředím, které se na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové využívá jako podpora výuky.

Klíčová slova: E-learning, WebCT, informační a komunikační technologie

WEBCT – THE SUPPORT OF EDUCATION OF SUBJECT INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY FOR PRIMARY EDUCATION

Abstract

The contribution introduces LMS. The Faculty of Education of University Hradec Kralove uses LMS for the support of education.

Key words: E-learning, WebCT, information and communication technology

1 Úvod

Současná společnost prochází dynamickými a rozsáhlými změnami, které jsou založeny na rychlém rozvoji vědy, techniky, ale také transformaci ekonomiky. Charakter proměn společnosti je natolik zásadní, že bývají srovnávány s industrializací, a hovoří se dokonce o nástupu zcela nové civilizace (Toffler, Tofflerová, 2001). Za jednu z klíčových příčin těchto změn je považován vývoj informačních a komunikačních technologií. Technologický vývoj posledních desetiletí dokonce vedl ke vzniku nového konceptu společnosti, která bývá nazývána informační společností (Learning, 2001, Brdička, 2003). Zlatuška (1999, s. 3) chápe informační společnost jako společnost, která „je charakterizována podstatným využíváním digitálního zpracovávání, uchovávání a přenosu informací....Pružnost a rychlost reakce na změny v pracovním prostředí je jedním z určujících faktorů úspěšnosti adaptace.“

Informační společnost klade na každého svého člena jednak nové, jednak zvýšené požadavky, které by si měli osvojit zejména mladí lidé (Maňák, 2006). V posledních letech prošlo naše školství mnoha změnami. Jednu z klíčových rolí v životě škol sehrávají informační a komunikační technologie. Tato oblast patří mezi nejrychleji se rozvíjející oblasti. Informační a komunikační technologie zasahují nejen do vlastní výuky na školách, ale ovlivňují i komunikaci a řízení v jednotlivých školách. Mohou i ovlivňovat kulturu školy, což je pojem, který souvisí s reformou vzdělávání, pedagogickými inovacemi, autonomií i rozvojem škol (Zounek, 2006).

2 Metody

Rámcový vzdělávací program vymezuje jako jednu ze základních vzdělávacích oblastí Informační a komunikační technologie. Základní charakteristiku stanovuje následovně (Jeřábek a kol., 2007): „Vzdělávací oblast **Informační a komunikační technologie** umožňuje všem žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti - získat elementární dovednosti v ovládání výpočetní techniky a moderních informačních technologií, orientovat se ve světě informací, tvořivě pracovat s informacemi a využívat

je při dalším vzdělávání i v praktickém životě. Vzhledem k narůstající potřebě osvojení si základních dovedností práce s výpočetní technikou byla vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie zařazena jako povinná součást základního vzdělávání na 1. a 2. stupni. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní i zájmové činnosti.

Vzhledem k tomu, že Rámcový vzdělávací program zařazuje vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie již na 1. stupeň (minimum je 1 hodina týdně zařazená v jednom ročníku, případně další hodiny z disponibilních hodin), je nutné, aby i budoucí učitelé prvního stupně byli na výuku této vzdělávací oblasti kvalitně připraveni (Bartošová, Skutil 2006).

Na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové absolvují všichni studenti (bez rozdílů studijního programu či studijního oboru) povinný předmět Informační a komunikační technologie 1 v rozsahu jedna hodina týdně jeden semestr. Dále si mohou všichni studenti vybrat volitelný předmět Informační a komunikační technologie 2 v rozsahu jedna hodina týdně jeden semestr. Studenti studijního programu Učitelství pro základní školy studijního oboru Učitelství pro 1. stupeň základních škol mají jako povinný předmět Informační a komunikační technologie pro 1. stupeň. Tento předmět se učí v rozsahu 2 hodiny týdně jeden semestr a jeho výuka probíhá s podporou e-learningového prostředí WebCT.

Virtuální studijní prostředí WebCT, které je na Univerzitě Hradec Králové využíváno, patří mezi velmi kvalitní LMS. Systém je snadno ovladatelný pro vyučující i studenty, pro práci v něm stačí vyučujícím i studentům běžný internetový prohlížeč s nainstalovanou podporou Javy. V systému je zahrnuta řada nástrojů pro plánování, řízení a podporu studia. Tyto nástroje a možnosti systému budou stručně popsány v následujícím textu.

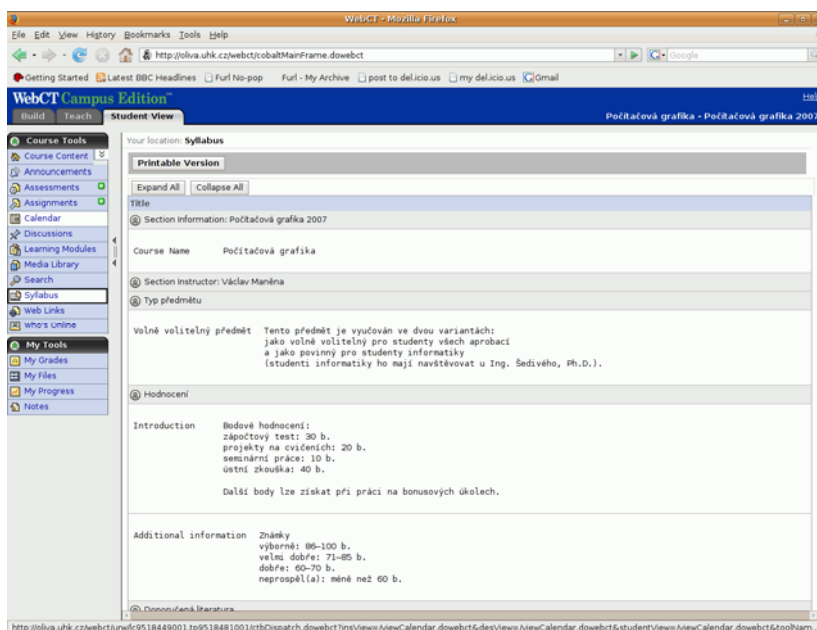
Plánování a řízení průběhu studia

Kvalitní LMS musí obsahovat nástroje pro plánování průběhu studia. Tyto nástroje jsou důležité jak pro tutorý, tak pro studující, kterým mohou usnadnit plánování průběhu samostudia. V rámci těchto nástrojů mají studující k dispozici nástroj *Syllabus* – *obr.1* (charakteristika a cíle, specifikace cílové skupiny, předpokládané vstupní a výstupní znalosti, způsob zakončení kurzu atd.) a *Calendar*.

V kalendáři se studujícím objevují informace o důležitých termínech ze všech kurzů, na které je studující zapsán. Navíc si každý studující může do kalendáře zapisovat svoje poznámky, které se zobrazují pouze jemu.

Příprava, prezentace a distribuce studijních materiálů

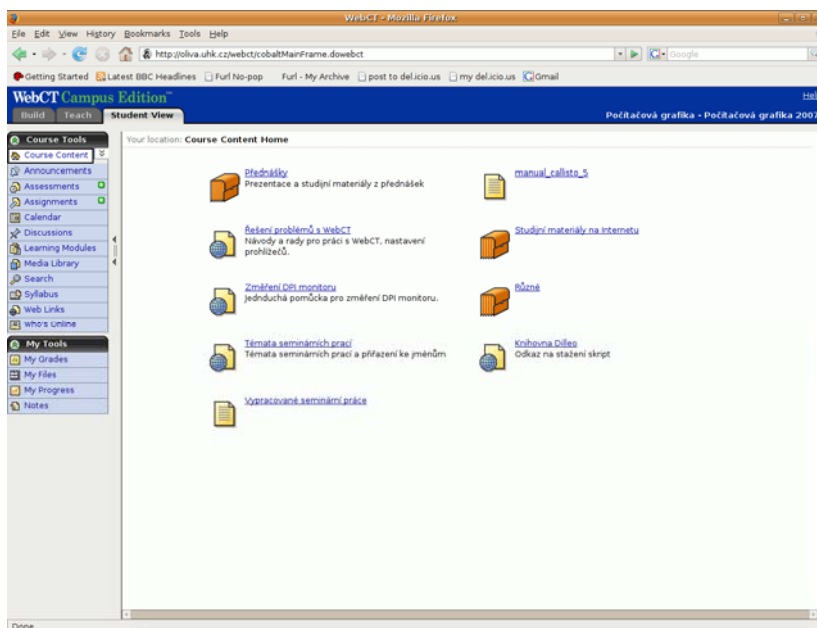
Velmi důležitou (a v mnoha případech nejvíce používanou) vlastností LMS je distribuce studijních materiálů. Studující mají k dispozici nejen multimediální studijní materiály pro online studium, ale také materiály určené pro stažení a následné studium offline (např. prezentace z přednášek a různé pracovní listy), případně vytištění. Samozřejmě že i online studijní texty je možné vytisknout – studující si pouze zvolí, které texty chce vytisknout a systém mu vygeneruje verzi pro tisk. Do textů si mohou studující psát různé poznámky a k jednotlivým textům si mohou přidávat záložky.

Obr. 1: Zobrazení informací o kurzu pomocí nástroje *Syllabus*

Systém využívá pro přípravu a prezentaci studijních materiálů následující nástroje:

- *Course content*, který slouží pro prezentaci hierarchicky uspořádaných multimediálních studijních materiálů (viz obr. 2).
- *Media library* umožňuje vytvářet multimediální kolekce pojmů, které se týkají kurzu (např. ilustrovaný slovníček použitých zkratek).
- *Search* je velmi užitečný nástroj, který umožňuje vyhledávání informací podle mnoha kritérií (např. datum uveřejnění). Vyhledávání není omezené pouze na studijní materiály, informace je možné vyhledávat v celém kurzu (např. v diskusních příspěvcích).

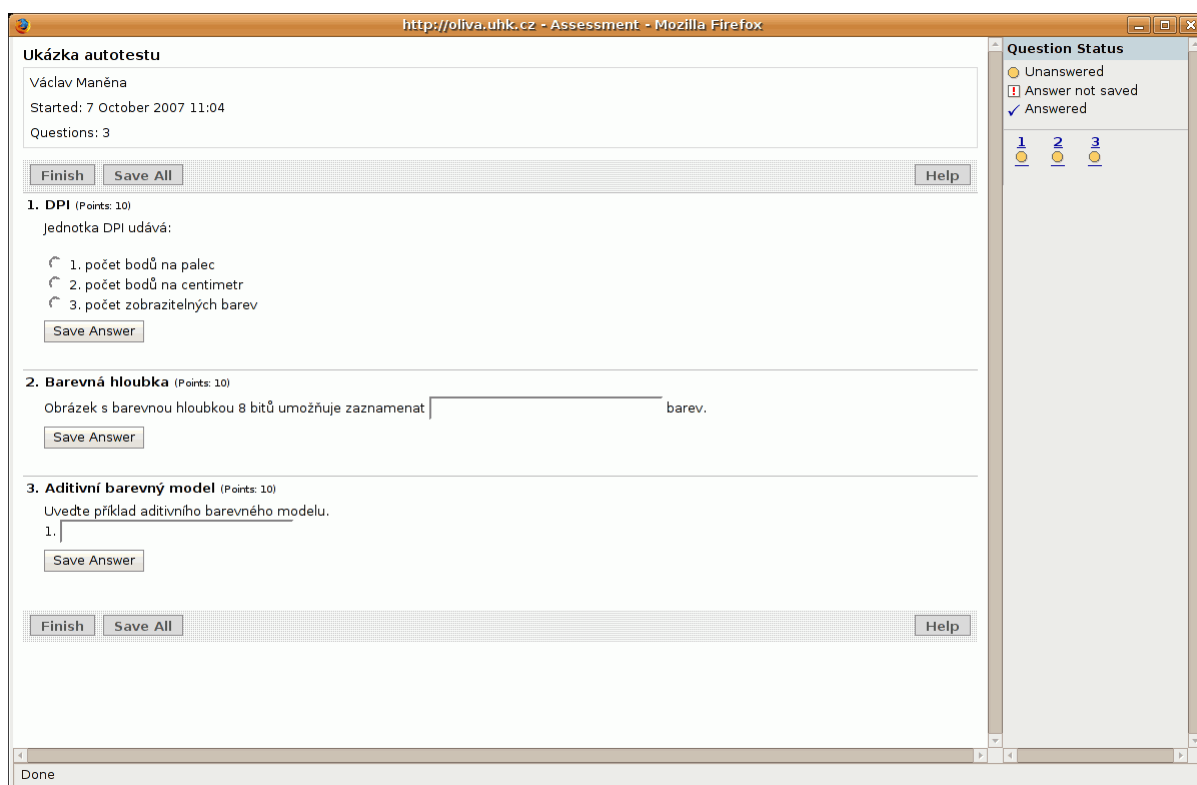

Obr. 2: Course content – hierarchické uspořádání studijních materiálů

Nástroje pro komunikaci

Systém nabízí nástroje pro synchronní i asynchronní komunikaci. Účastníci kurzu mohou komunikovat prostřednictvím třech nástrojů:

- *Mail* je elektronická pošta, která funguje pouze v rámci systému. Vyučující i studenti tak mají komunikaci v rámci distančního studia oddělenou od běžné komunikace prostřednictvím elektronické pošty.
- *Discussions* nabízí možnost pokročilého využívání diskusních skupin. Diskuse je možno členit do různých témat a jednotlivé diskusní příspěvky lze hodnotit. Pro každou pracovní skupinu lze vytvořit samostatnou diskusní skupinu.
- *Chat* je nástroj pro synchronní komunikaci.

Obr.3: Ukázka self testu

Aktivizace studentů a prověřování znalostí

Nástroj *Assignments* slouží k vypracování a odevzdávání úkolů. Na vypracování úkolů mají studenti delší časové období. Úkoly odevzdávají studenti v několika formách, k nejčastějším patří krátké texty nebo přiložené soubory. K jednomu úkolu je možné přiložit více souborů. Pro termíny odevzdání úkolů je možné studentům nastavit automatické připomínání, takže jsou při přihlášení do kurzu upozorněni, že se blíží konečný termín odevzdání. Po obdržení úkolu ho vyučující opraví a své hodnocení vloží do systému. Je možné hodnotit slovně nebo bodově. Bodové hodnocení se automaticky ukládá do tabulky studentů a studenti mohou hodnocení jednotlivých úkolů sledovat pomocí nástroje *My grades*.

K testování znalostí a získávání zpětné vazby od studentů je určen nástroj *Assessments*, který umožňuje vytvářet následující evaluační prostředky:

- *Quiz* je nástroj pro tvorbu testů.
- *Self test (obr.3)* umožňuje vytvářet testy pro autoevaluaci studentů. Studenti tak získávají okamžitou zpětnou vazbu o získaných znalostech.
- *Survey* je nástroj pro tvorbu a zpracování anonymních dotazníků, které slouží nejčastěji k hodnocení výuky studenty.

3 Závěr

Využití WebCT pro podporu výuky se nám velmi osvědčilo. Nejen že umožňuje předkládat studentům další studijní materiály (včetně self testů), ale „nutí“ studenty průběžně pracovat během semestru a umožňuje diskusi mezi studenty i vyučujícími.

4 Literatura

- BARTOŠOVÁ, Iva, SKUTIL, Martin. Příprava studentů učitelství 1. stupně ZŠ pomocí projektové metody podle RVP pro ZV. In: JANDA, M., POSPÍŠIL, R. (ed.) Jak koncipovat přípravu studentů v souladu s požadavky nového kurikulárního dokumentu RVP ZV a s požadavky na tvorbu ŠVP [CD-ROM]. Brno : PdF MU, 2006.
- BRDIČKA, Bořivoj. Role internetu ve vzdělávání. Kladno : AISIS, 2003. 122 s. ISBN 80-239-0106-0.
- E-learning. The Partnership Challenge. [online] OECD 2001. [cit. 25.4.2008]. Dostupné z <URL:<http://oecd.org>>.
- JEŘÁBEK, Jaroslav, et al. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání : se změnami provedenými k 1. 9. 2007*. Praha : VÚP, 2007. 124 s. Dostupný z WWW: <http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf>.
- MAŇÁK, Josef. Kompetence ve struktuře kurikula. In: Školní vzdělávání : zahraniční trendy a inspirace. Praha : Karolinum, 2006. s. 87-101. ISBN 80-246-1313-1.
- TOFFLER, Alvin, TOFFLEROVÁ, Heidi. Nová civilizace. Třetí vlna a její důsledky. Praha : Dokořán, 2001. 125 s. ISBN 80-86569-00-4.
- ZLATUŠKA, Jiří. Informační společnost a Česká republika. Universitas, 1999, č. 1. s. 3-9.
- ZOUNEK, Jiří. ICT v životě základních škol. Praha : Triton, 2006. 151 s. ISBN 80-7254-858-1.

Lektoroval: Jaroslav Zukerstein, PhDr., Ph.D.

Kontaktní adresa:

Martina Maněnová, PaedDr., Ph.D.,
Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta UHK,
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové,
e-mail: martina.manenova@uhk.cz